

Přestavba v armádě

*Projevy a práce izůstet členů
armádního generála*

A. D. Lizičeva, který byl uveřejněn v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ č. 11/1987.

Autor hodnotí přestavbu v sovětské společnosti jako pokračování Velké říjnové socialistické revoluce a vidí v nich jejich dialektickou spojitost. Rozhodně v nových historických podmínkách je přestavba povolána k tomu, aby upevnila socialismus, podstatným způsobem posunula dopředu věc-výstavby komunismu.

Revoluční charakter přestavby tkví především v tom, že musí rozhodným způsobem překonat staré a ulpělé názory a praktickou činnost, překonat mechanismus brzdění, vytvořit spolehlivý a efektivní mechanismus urychlení sociálně ekonomického rozvoje společnosti, zabezpečit pozvednutí společnosti na kvalitativně novou úroveň. Řešení úkolů přestavby a dosažení jejích cílů předpokládají širokou účast lidových mas.

Po lednovém a červnovém zasedání ÚV KSSS v roce 1987 byla zahájena nová etapa přestavby, etapa řešení konkrétních úkolů ve všech směrech a ve všech sférách společnosti. Tento proces se rozvíjí a prohlubuje v Sovětské armádě. S větší iniciativou pracují vojenské rady, velitelé, politické orgány, stranické a komsomolské organizace. Stále více je zřetelný a závažný společenský názor kolektivů vojenských útvarů. Zřetelnější se stal rytmus bojové a politické přípravy, lépe dochází ke zvládnutí bojové techniky a zbraní. Důležitým ukazatelem průběhu přestavby je rostoucí společensko-politická a služební aktivita vojáků.

Přestavba v armádě probíhá bohužel pomaleji než by bylo zapotřebí. Byly udělány

doposud jen první, nesmělé kroky. Věc se ukázala mnohem složitější a problémů je mnohem více, než se předpokládalo.

Nemálo z toho, čím se vždy pyšnila Sovětská armáda v sedmdesátých a osmdesátých letech, se ztrácelo. Naše časem osvědčené bojové tradice nebyly rozmnožovány a zřídka jen prohlašovány jako pěkná hesla. Projevily se ulpělé i další negativní jevy v přípravě vojsk. Organizátorská práce byla často zaměňována neopodstatněnými deklaracemi a věc rozepřemi. Do kádrové práce pronikla protekce. U některých útvarů docházelo ke snížení zájmu vojáků o vojenskou službu. To mělo svůj odraz v bojové pohotovosti, v duchovní a sociální sféře.

Taková je realita a ta zavazuje každého z nás jinak pohlížet na svou práci, hluboce pochopit vážnost situace, celou ostrost nazrálých úkolů, které stanovilo červnové zasedání ÚV KSSS v roce 1987: „Zvyšovat bdělost, působit ještě rozhodněji, upevňovat všude kázeň, organizovanost, odpovědnost a výkonnost na všech úrovních.“

Na ministerstvu obrany SSSR a hlavních politické správě Sovětské armády je dostatečně přesná a jasná představa o tom, jak chápat přestavbu v ozbrojených silách, jaké jsou její charakteristické rysy a kam směřuje.

Přestavba — to je rozhodné překonání ulpělých jevů v bojové pohotovosti a přípravě vojsk. Hlavním mechanismem brzdění v tomto směru je narušení plánovitého charakteru bojové a politické přípravy, odtržení vojáků od zaměstnání a jejich

zjednodušování. Hlavní přitom je učit vojska tomu, co budou potřebovat ve válce.

Přestavba — to je dosažení nového morálně politického stavu vojsk, zásadní zvýšení kázně. V kázni se projevuje pevnost armády. Zvláště je důležité odstranit z vojenských kolektivů nevhodné vzájemné vztahy, zvýšit autoritu čestné vojenské služby, překonat odtržení některých náčelníků od podřízených. Neustále a důsledně upevňovat nejdílnou velitelskou pravomoc na stranickém základě.

Přestavba — to je všestranná demokratizace života armádních kolektivů, každodenní obnovení reálné a neformální úlohy našich společenských útvarů, udělení skutečně tvůrčího a samostatného charakteru činnosti komsomolských organizací, kolektivně volených komisí a rad. Je to všeobecné rozvíjení zveřejňování, kritiky a sebe-kritiky, zvyšování zájmu vojáků o vojenskou službu, nezbytné povzbuzování a všestranná podpora, propagace nositelů pokrokových zkušeností, efektivní práce a těch, kteří více duševních a fyzických sil věnují službě než druzí.

Přestavba — to je neustálé zvyšování úlohy vojenských řádů, které jsou zákonem. Sledování jejich ducha a ustanovení je zárukou bezpodmínečného pohybu kupředu ve všech oblastech vojenského života. Je to přísné dodržování socialistické zákonnosti a sociální spravedlnosti.

Přestavba — to je rozhodný obrát k vědě, cesta za novými znalostmi. Každá zaměstnaná a cvičená musí být organizována na základě posledních vymožeností vojenské vědy.

Přestavba — to je posílení sociálního zaměření v činnosti vojenských kádřů, výchova k jejich vztahu k sociálním problémům jako nejdůležitější politické věci. Umění vytvářet příznivé podmínky pro službu, bojový výcvik a denní život vojáků i členů jejich rodin je základním kritériem politické a pracovní zralosti každého velitele a politického pracovníka, každého důstojníka a generála.

Nejdůležitějším cílem přestavby v ozbrojených silách je zvýšení bojové pohotovosti vojsk v zájmu síly naší socialistické vlasti.

K tomu je nezbytné především narušit celý systém neomynosti, kterým svého času trpěl armádní organismus. Dnes tkví úkol v tom, aby byly hluboce pochopeny zvláštnosti procesu přestavby, stanoveny jeho perspektivy, dovedeno zahájené dílo do konce.

Armádní život s neodvratnou naléhavostí nás vede k chápání podmínek produktiv-

ního řešení úkolů přestavby. Všechny stranické orgány se plně staví i k přestavbě v činnosti kádřů v armádě. V tom existují i některé zvláštnosti.

Armádní mechanismus je specifický a není možné v něm automaticky přenášet všechny zásady přeměn, používané např. v národním hospodářství. Kopírování by nepřineslo požadované výsledky. To je metodologicky nesprávné, prakticky málo efektivní a bezperspektivní. Takový přístup v žádném případě není spojen s ignorováním všeho toho cenného, pokrokového a tvůrčího, co bylo zrozeno přestavbou v jiných sférách života společnosti.

Důležitým rysem přestavby v armádě je usilovná tvůrčí práce každého vojáka na svěřeném úseku. Kde tomu tak není, tam nejsou reálné úspěchy přeměn. Tam, kde se k přestavbě postavilo jako k další kampani, kde lidé nemají dostatek houževnatosti, trpělivosti, vytrvalosti při uskutečňování plánovaných opatření, nepřijímají se nové pracovní způsoby, tam je stagnace a setrvačnost. Přestavba je složitá věc. Vyžaduje nejen usilovnou práci, ale i čas. Zbytečný spěch je přitom škodlivý. Neko- nečně se rozhoupávat, plnit nové úkoly starými způsoby je však nepřijatelné.

Zvláštnost prožívaného období přestavby v ozbrojených silách tkví v tom, že na mnohých jejích úsecích se lidé spoléhají na automatismus činnosti mechanismu přeměn a zapomínají, že každý sociální úkol řeší lidé prostřednictvím hluboce uvědomělé a cílevědomé činnosti. Přitom čím je aktivnější, tím intenzivnější je proces přeměn.

Dnes je velmi důležité překonat názory funkcionářských autorit, které brzdí přestavbu, otevřít cestu novému myšlení a odstranit navyklost způsobů činnosti. Bohužel se nám dosud nedaří zbavit se vážných chyb v metodologii řešení úkolů přestavby, vytvořit spolehlivý teoreticko-metodologický potenciál přeměn. Vymenuji jen hlavní a nebezpečné přežívané otázky v činnosti vojenských kádřů. Především je nutné hovořit o mnohoproblémovosti: mnozí souhlasí se vším a prakticky nic nedovedou do konce, neumějí vyčlenit hlavní článek a posílit slabý. Druzí předpokládají, že vydali rozkaz nebo nařízení a pak půjde všechno samo. Třetí skládají naděje v papír jako všemocný prostředek.

Přestavba vyžaduje především zvýšení úrovně organizace práce. Je nezbytné na kvalitativně novou úroveň zlepšit plnění úkolů pohotovostní služby, zkvalitnit bojovou přípravu vojsk, výchovu vojáků, cvičit je k připravenosti v libovolných pod-

mínkách, splnit stanovené bojové úkoly při obraně státních zájmů SSSR. Dnes je hlavní správně vybrat a rozmístit lidi, organizovat jejich práci. Na základě požadavků ÚV KSSS musíme rovněž přisnéžit a principiálněji přistupovat k činnosti každého velitele a politického pracovníka, každého důstojníka při plnění úkolů bojové pohotovosti a bojové přípravy, přísně hodnotit každý fakt bezstarostnosti, nevšímavosti a spokojenosti.

Každé době jsou vlastní její úkoly a požadavky. Musí mít i normy, pravidla a metody práce. V této spojitosti musí být kladen hlavní důraz na zdokonalování úrovně řízení vojsk, zvyšování odpovědnosti fidečních kádřů, odstraňování faktorů neorganizovanosti, úmyslného zastírání, neobjektivnosti při hodnocení výsledků bojového výcviku, plnění střeleb, odpálení raket a bombardování.

Bohužel máme v tomto směru nemalé neřešených problémů. Některé vojenské rady, velitelé, politické orgány se dosud smířují s velkým zanedbáváním v bojové pohotovosti a přípravě vojsk, zjednodušováním a oslabováním bojové přípravy, při zvládnutí zbraní a vojenské techniky. Zastává za současnými požadavky úrovně profesionální přípravy jednotlivých kategorií důstojníků. Je to tvrdé hodnocení, ale spravedlivé. V. I. Lenin zdůrazňoval, že poctivost v politice je příznakem síly a pokrytectví výsledkem slabosti. Proto je zapotřebí co nejrychleji se zbavit poklonkování, zvyšovat požadavky jednoho na druhého, přísně, jak to stanoví naše zákony a řády, brát k odpovědnosti za každou chybu, jde-li o nejsvětější, tj. obranu vlasti.

Udržování vysoké bojové pohotovosti, zvyšování kvality bojové přípravy, přesné plnění plánů a programů výcviku, provádění zaměstnání a cvičení v podmínkách, maximálně blízkých bojovým, neustálé dodržování hlavního principu — učit vojska tomu, co je nezbytné ve válce, musí se stát prvotními v činnosti velitelů, štábů, politických orgánů, stranických a komunistických organizací.

Škodu na věci přestavby mají polovičatá řešení při přeměnách všech úseků a sfér armádního života. Neměli spojení v jediný nerozlučný proces teoretické, metodologické a praktické stránky činnosti vojenských kádřů. V některých útvarech pokračuje život v předstírané činnosti, nejsou vypracovány způsoby boje s ní. To je důsledkem toho, že neexistuje vědecky zdůvodněné hodnocení činnosti kádřů, které se uskutečňuje občas, podle jednoho nebo několika faktů, které neukazují skutečnou

úroveň jejich profesionální přípravy a metodického mistrovství. Převládá kvantitativní hodnocení nad kvalitativním. Ne vždy jasně působí princip optimality rozhodnutí a činnosti vojenských kádřů. Nedošlo dosud k potřebnému obnovení velitelské činnosti.

Správné chápání těchto i jiných důležitých problémů nás usměrňuje na hledání efektivních způsobů jejich řešení. Předpokladem je, že hlavním směrem přeměn je zvýšení úlohy a aktivizace lidského faktoru.

Socialismus je kritériem společenského pokroku a na nejvyšší místo staví člověka. Ne nějakou idealizovanou osobnost, ale skutečného, živého člověka v konkrétní době, v jeho reálných spojitostech se společností, se všemi lidmi, s materiální a duchovní sférou. To vše se zcela vztahuje na každého důstojníka a vojáka Sovětské armády. Nyní v armádě objektivně nastal moment, kdy úloha lidského faktoru se stává prvořadou. Nebyla ani dříve podceňována, ale hlavní důraz v sedmdesátých až osmdesátých letech byl kladen na techniku, výzbroj, výcvikovou materiální základnu atd. Nabyly síly extenzivní metody přípravy vojsk. Často byl hodnocen lidský faktor dvěma až třemi ukazateli: kolik je výtečníků, kolik mimořádných událostí apod. Vojenská technika a výcviková materiální základna je stálá, není možné ji zmenšit ani dále zvětšovat. Proto právě (a dnes to chápeme lépe jak dříve) člověk je nejdůležitější ze všeho. Do oblasti naší každodenní starosti v posledních 10 až 15 letech velmi často se dostávaly takové otázky, jako např. duševní stav důstojníka, jeho mravnost, celková kulturnost, rodina, záliby, požadavky apod. Bojová technika byla rozvíjena a mravní kvality člověka v armádě a důstojníka především, jestliže se nesnižovaly, pak zůstaly stát na vysoké úrovni. Není možné to vztahovat na všechny, ale zavírat oči před tímto problémem je vskutku nebezpečné.

Ve své podstatě, otázka o člověku, vojáku, jeho osudu a rozvoji je hlavní otázkou teorie a praxe přestavby v armádě. V této spojitosti je nezbytné postupně a důsledně pokračovat v bilancování kádřové politiky. Výběr kádřů musí, jak učil V. I. Lenin, být uskutečňován podle nových měřítek, podle přiměřenosti nových úkolů. Praktickým smyslem naplnit jednu z hlavních zásad kádřové politiky je: odcházet cího vojenského odborníka musí vystřídat člověk, který má vysoké znalosti a vyšší úroveň profesionálního mistrovství. Hlavním kritériem hodnocení kádřů je jejich

vztah k přestavbě, přitom ne slovy, ale činy. Čím vyšší je funkce, tím větší musí být i zájem.

Nyní je zvláště důležité aktivněji rozšiřovat vědecké metody do všech procesů přestavby: zvyšování metodologické kultury kádru a na tomto základě zdokonalování stimulu jejich činnosti, přechod k vědecky zdůvodněnému a leninskému stylu se musí stát jádrem našich zámyslů a praktické činnosti.

Neobyčejně důležitým aspektem je zkvalitnění struktury orgánů velení a přechod od extenzivních metod řízení k intenzivním na základě širokého zavádění automatizovaných systémů velení a výpočetní techniky do praktické práce, organizace efek-

tivní kontroly plnění přijatých rozhodnutí, zavádění leninských požadavků na prověrku a plnění do života.

V armádě skončil výcvikový rok 1987, v plné míře probíhaly volby stranických orgánů. V podstatě šlo o dobu správného chápání minulé činnosti, zvláštního ověření doby, kdy jsou upřesňovány změny v činnosti. V tomto období tak jako nikdy, je nezbytná sebekritika, objektivita a čestnost.

Přitom je zcela spravedlivé, že dnes je požadováno značně větší pozornost věnovat analýze stranickopolitické práce, jejím přeměnám. V tom tkví klíč k uskutečnění mnoha našich zámyslů, které se týkají přestavby vojenství.